

werp in een oven van ongeveer 500° C te plaatsen wordt dank zij het glaspoeder een prima hechting van de verf op het glas verkregen. Door meer kleuren te screenen kan men verschillende kleuren aanbrengen.

Ten slotte nog iets over de siervoorwerpen. Ook deze worden alle door aan de fabriek verbonden kunstenaars ontworpen. Het is begrijpelijk dat deze kunstenaars volkomen op de hoogte moeten zijn welke mogelijkheden glas of kristal hebben om zich te laten vormen. Men onderscheidt hier: unica en serica. De naam zegt het al een unica is een voorwerp waarvan slechts een exemplaar wordt gemaakt.

Na al deze techniek kan men in een prachtige toonzaal de voorwerpen bewonderen die door de Glasfabriek Leerdaam worden vervaardigd. Tot slot nog een advies. Niet iedereen is zo gelukkig een excursie in de fabriek te mogen meemaken en toch eens op uw vrije dag naar Leerdaam. Noem de Solex en maak een onvergetelijke tocht langs het schilderachtige riviertje De Linghe. Gekomen in Leerdaam kunt u het Glasmuseum bezoeken. Geopend op werkdagen van 10 tot

Geslaagd voor:

diploma HTS, afdeling elektrotechniek: M. de Jong, Technisch Bureau, El. R. Menzel, Constr. bur. Elektrotechnische apparaten;
diploma Toegepaste bedrijfsorganisatie FBNA: B. Winterink, Technisch Bureau.
het diploma Boekhouden van de Vereniging van Leraren: J. M. Thierry, Mechanische Boekhouding;
het diploma Franse Handelsrekening van de Vereniging van Leraren: R. E. de Winter, Verkoopkantoor; Nijverheidszede Nj: H. Corsel, Machinerievisie Utrecht;
MULO-A met middenstandsdiploma: H. B. F. Boumeester, Fabrieksadministratie Utrecht.
Onze gelukwensen met de behaalde resultaten!

VERVOLG VAN PAG. 3

den hebben voldaan, als het een zelfstandige gemeente was geweest. Met dat al waren we niet veel verder gekomen. Toen we ons probleem voorlegden aan onze gastheer kwam al gauw een encyclopedie voor de dag, waarin we na een uurtje zoeken een paar gemeenten in de ontrek vonden die in aanmerking kwamen. Dit waren Elst en Elburg.

Daar ik vrijdags naar Nijmegen solliciteerde, om het binnenkomen van de 4-dagse te zien, kwam ik vanzelf langs Elst met een pracht van een toren. Aan een oude Elstenaar vroeg ik naar de hoogte van de toren. Hij kon het mij niet zeggen, maar verwees mij naar een boekwinkelt waar men het wel zou weten. In de boekwinkelt kon men mij wel helpen aan een ansichtkaart maar noch de eigenaar noch het personeel had een Flauw idee omtrent de hoogte. Zij hielpen mij verder door mij het adres te verstrekken van de koster. Daar aankomen bleek hij met vakanties te zijn. Regenover de kerst was uiteindelijk een fietsenmaker, die al mijn hoop de

5 uur op zondag t.m. 31 augustus van 1 tot 4 uur. Toegangsprijs f 0,35.

U kunt dan prachtige voorwerpen van hedendaagse en vroegere glaszakker kunst bewonderen. De oplettende bezoeker zal op de oude prenten van glasblazen zien dat bij de fabricage van de siervoorwerpen, zowel vroeger als nu, werkelijk sprake is van een ambacht. Hier moet de kunstenaar-ontwerper samenwerken met de glasblazer, glasmaker, kuier en menlijke kracht een unica te maken.

Ten einde tegemoet te komen aan die mensen die altijd het grootste, het mooiste enz. willen bezoeken, vermeld ik dat het Glasmuseum enig in geheel Europa is, dat wil zeggen dat er geen enkel museum in Europa is dat uitsluitend glas tentoonstelt.

Bent u ten slotte geestelijk vermoed door uw indrukken in het museum opgedaan, dan kunt u vlakbij, eveneens aan de Lingedijk, in het restaurant De Glas-hof een verfrissende drank (of meer!) gebruiken. Dit restaurant is tevens het ontspanningsgebouw van het personeel van de Glasfabriek.

Ik wens u een prettige en leerzame dag! N. W. Lagendijk.

bodem insloeg. De kerktoren was 68 meter hoog.

De volgende middag „nannen” we welgenoed Elburg. Bij de toren aangekomen bleek alles op slot te zijn. Op een bordje stond vermeld: „Inlichtingen V.V.V.”. Op weg daarheen, passeerden we een Elburger, die op een bankje voor zijn huiste zat en de indruk wakte heel wat van Elburg en zijn geschiedenis te weten. Op mijn eerste vraag of Elburg een zelfstandige gemeente was (dat had ik nooit moeten vragen) stond hij op en zei: „Mijnheer, Elburg is een stad met een eigen gemeenteraad en een eigen burgemeester en telt ongeveer 3.000 zielen”. Nou, dat wist ik dus.

Voor de hoogte van de toren gaf hij me het adres van een zekere Willem Deelman. Dat was de man die alles over Elburg wist. Dat bleek inderdaad het geval. De toren was 38,8 meter hoog, had 156 treden en men had er op zijn gemak van 1397 tot 1465 over gebouwd. Uit beleefdheid hebben we nog ongeveer een half uur het vertelden en heden van Elburg met geïnteresseerde gezichten aangehoord. Buiten gekomen hebben we de taken verder verdeeld. Mijn vrouw koocht een kaart, mijn zoon haalde een postzegel van 8 cent. Ik heb hem geschreven, mijn oudste dochter de plakke een postzegel op de kaart en de jongste heeft hem daarna gepost. Daarna zijn eten en voldaan naar ons vakantie-adres teruggekeerd.

J. A. van Grondelle.

Onze gelukwensen!

HUWELIJKEN (Maanweg):
 J. L. Borg, Draaierij, met mej. H. Heres, d.d. 3-8-1959; mej. M. de Vriese, Leonaadmistratie, met H. A. V. d. Peet, d.d. 27-7-1959; C. G. Dandeli, Stozuigermagazijn, met mej. M. Towaak, d.d. 20-8-1959.

HUWELIJKEN (Utrecht):
 H. B. F. Boumeester, Fabrieksadministratie, met mej. L. M. Romke, d.d. 15-7-1959; A. S. Regenover, de kerst was uiteindelijk een fietsenmaker, die al mijn hoop de

Verstrekking werkleding

Het mag bekend worden verondersteld dat aan die werkmensen die daarvoor in aanmerking komen, eenmaal in de 1½ jaar gratis een stuk werkleding wordt verstrekt.

Wie komen in aanmerking?

—Alle uur- en weekloners.
 —De maadloners op wier personeel-artikelkaart de aantekening „werkleding voorloont”.

—Voor zowel uur-, week-, als maandloners geldt dat men niet na 1 juni 1958 nog werkleding heeft ontvangen.

Hoe kom ik aan werkleding?

—U haalt in de pauze een blanco werk-kledingbon in een van de beide kantines op maandag 24 augustus a.s.

—Op deze nog niet ingevulde werk-kledingbon staat een datum: 25, 26, 27, 28 of 31 augustus of 1, 2, 3 of 4 september: bij het afhalen van de bon mag u voor zover de voorraad strekt zelf een keus maken uit een van deze data.

—Met deze bon en de personeelartikelenkaart meldt u zich in de pauze op de datum die op de bon staat in de kantine van de Kastfabriek; u moet intussen uw naam in blokletters op de bon hebben ingevuld, verder niets.

—'s Avonds na 5 uur op de datum die op de bon staat kunt u weer bij de kantine van de Kastfabriek uw werk-kleding afhalen tegen inlevering van de bon die u vooraf getekend moet hebben. Wij hopen met deze regeling voor u, zowel als voor ons, met aller medewerking een zo vlot mogelijke gang van zaken te hebben bereikt.

EEN AVONDJE UIT

Bij allerlei gelegenheden hoor je de opmerking: „Wat gaat de tijd toch snel!” nog even en het is weer winter. Laten wij hopen dat deze opmerking bij u geen pessimistische gedachten wekt, want per slot van rekening, met alle waardering voor een mooie zomer, in de winter vallen er ook talloze dingen te genieten. Met opzet gebruiken wij hier het woord „genieten”, omdat het voorlopige winterprogramma voor onze personeelsavonden, dat wij u hieronder aankondigen, er zodanig uitziet, dat wij mogen aannemen dat het prettige en waardevolle avonden zullen worden.

Vanzelfsprekend zullen wij voor elke avond nog een nadere aankondiging doen, maar u weet dan nu alvast wanneer in de tweede helft van 1959 onze personeelsavonden zullen worden gehouden.

11 september: openingsavond, deze avond gaan wij gezellig met elkaar dansen.

23 oktober: onze Haagse toneelgroep voert het spannende stuk „Het huis aan het meer” op.

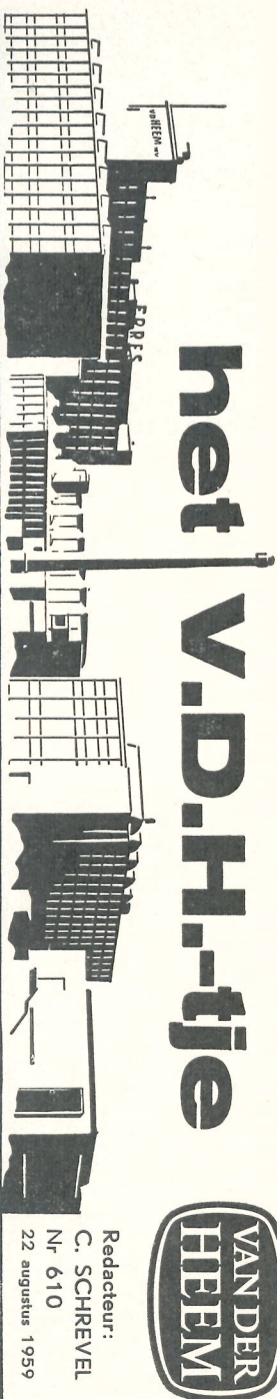
20 november: onze bedrijfsleider, ir. Boof, vertelt iets over automatie en het Haags kamerkoor zingt.

5 december: Sint-Nicolaasfeest.

18 december: onze Utrechtse toneelgroep komt voor ons het toneelstuk „Haar andere man” opvoeren; echt een titel om veel van te verwachten.

30 december: jaarsluiting.

GEBOREN (Maanweg):
 Roelf J. zoon van J. Ridder, Televisielaboratorium, d.d. 6-8-1959; Jelle P. F., zoon van O. N. Oosterhof, d.d. 7-8-1959.

PERSONEELSORGAAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG EN UTRECHT

ALS IK DIT LEES HEB IK HEM TOCH AL OPGELOST?

Dat dacht u maar, want zoals de deelnemers aan onze vakantiepuzzel hebben kunnen constateren, het ging niet alleen maar om de oplossing van de letterpuzzel, maar ook om de opdracht een ansichtkaart of foto van de een of andere kerktoren in te zenden. Bewust hebben wij in die opdracht de nodige valstrikken voor u gespannen en daar zijn ook heel wat puzzelaars ingetippeld.

Toen wij alle inzendingen nagekeken hadden bleek echter nog heel iets anders en wel dat letterlijk overschrijven van meer dan 1700 letters en leestekens voor velen een enorm moeilijke opgave is.

Wat is namelijk het geval. Wij ontvingen ruim 150 inzendingen, waarvan wij er slechts 25 op grond van de ingezonden tekst konden goedkeuren. Maar wat waren dan de fouten die men maakte, zult u vragen. Als je eenmaal de volgorde gevonden had was het toch maar een kwestie van overschrijven. Dat was het inderdaad, maar laten wij het u in een paar voorbeelden toelichten. De allereerste zin van de oplossing luidde: De redactie heeft geplekerd over een spe-

ciële vakantiepuzzel. U kunt duidelijk zien dat redactie met een c en vakantie met een k geschreven is. Tal van inzenders zetten in hun oplossing of redactie met een k of vakantie met een c en dat moesten wij dus fout rekenen. Dan kwam ook in de oplossing voor: redactie VDH-tje. Ook dit bleek een struikelblok. Alhoewel het niet uit de opgave bleek vond een aantal inzenders het toch noodzakelijk tussen de drie letters VDH puntjes te plaatsen.

Dan nog iets over de problemen rond de kerktorens en het begrip gemeente. Eigens een kerktoren opzoeken die niet hoger is dan 60 meter, ach, dat ging nog wel. Maar als je dan een mooi exemplaar wel eens iets mee te maken kan hebben.

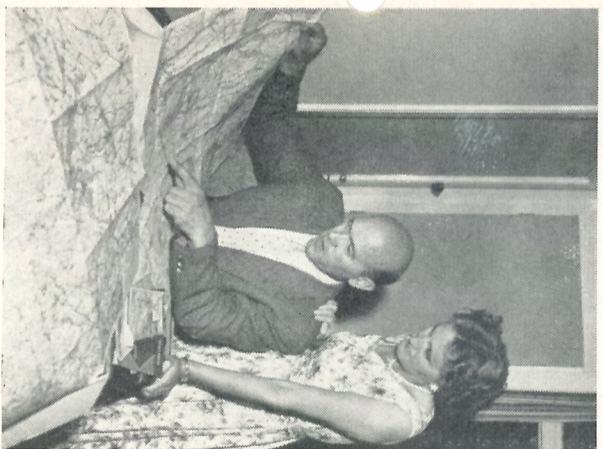
Zo overrompelden wij de heer Van der Meer met de vroegijidige mededeling dat hij de hoofdprijs had gewonnen met onze vakantiepuzzel, de puzzel waarvoor: kilometer zijn afgelegd, dorpen zijn wakker geschied en oude architecten zijn doorge-snufteld.

„Daar had ik nou helemaal niet op gerekend” zei de heer Van der Meer steeds, „want zoals het zo vaak gaat, je sturt maar in, maar je hoort er nooit iets van”. Ook mevrouw Van der Meer was zeer verrast en wilde precies weten waaruit de prijs bestond.

Toen werden er ideeën geopperd. Dat is te ver, dan zit je alleen maar in de auto; je moet er toch ook eens uit om pot te verteren, want dat hoort er ook bij. Welnu, maar alle windstrekken zijn wij in gedachten uitgevolgen, maar het plan is nog niet geboren.

Maar er is nog tijd genoeg. Eerst zal de heer Van der Meer beter ter been moeten zijn en dan... kilometeren rijden, niet om te voldoen aan de puzzelvoorwaarden, maar om voldaan te zijn over het behalen van de prijs, die, nu er zo weinig foutloze inzendingen zijn, dubbel en dwars is vermeld.

Als wij u nog vertellen dat de heer Van der Meer controleur in de Kastfabriek is, dan zult u begrijpen dat hij heel precies de weg in het doolhof heeft gevolgd en die nog eens een paar keer nauwkeurig heeft gecontroleerd. Gefeliciteerd familie Van der Meer en... goede reis!

D. van der Meer wint de hoofdprijs

Als je ziek thuis ligt en je hoort dat er een juffrouw van Van der Heem voor de deur staat, dan denk je meteen: dat is de sociale werkster. Maar als die juffrouw wel op Personeelszaken thuis-hoort, maar geen sociale werkster is, dan is er iets anders aan de hand. Dan herinner je je ineens dat je meegeedaan hebt aan de vakantiepuzzel en dat het

Redacteur: C. SCHREVEL Nr. 610 22 augustus 1959

De winnaars van de eerste drie prijzen worden verzocht zich begin volgende week in verbanding te stellen met de redactie. De overige prijswinnaars kunnen volgende week hun prijs bij mejuffrouw Hartsulker in ontvangst nemen.

- Hoofdprijs: D. van der Meer, 2323.
- W. P. Bosman, 2010.
  - J. V. Brouwershaven, 2961.
  - A. H. M. J. v. d. Lans, 3321.
  - H. Kormsman, 3500.
  - J. J. Bongers, 2324.
  - J. v. d. Lindten, 3300.
  - H. B. F. Boumeester sr., Utrecht.
  - H. H. van Vark, 3500.
  - F. Schilperoot, 2632.
  - J. C. Maat, Verkor.
  - J. C. Warmerdam, 2510.
  - W. M. Botterse, 3309.
  - M. Ch. Evers, 4603.
  - J. J. Donner, 2633.
  - W. J. H. Visser, 2933.
  - meij. E. ten Hoop, 3500.

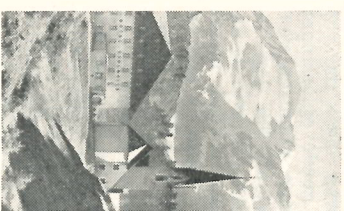

„De redactie heeft gepiekerd.....” zo begon de oplossing van onze vakantiepuzzel. Dat ze dat piekeren niet voor niets heeft gedaan, blijkt wel uit de ansichtkaarten, die u uit alle delen van Nederland en van over de grenzen op haar heeft losgelaten. Uit 119 verschillende plaatsen kwam deze stroom, waarbij ook Italië, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en België van de partij waren. Voorschoten (10) bleek verreweg het meest in trek te zijn. Alhoewel ook Leersum (6) een goed vakantietoord schijnt te zijn. Den Haag (7), Voorburg (7) en Wateringen (5) doen ons vermoeden, dat de Haagse thuisblijvers een deel van hun

vakantie hebben besteed aan het oplossen van de puzzel. En als de kerk in Vianen (4) kon spreken....., want het mag waar zijn, dat een ansicht maar een ansicht is, toch spreken zij voor de goede verstaander een eigen taal.

Wij vermoeden, dat de opgave waarvoor wij u hebben gesteld, niet altijd even gemakkelijk was en daarom hebben wij een willekeurig gekozen drietal inzenders gevraagd u en ons hun wederwaring te vertellen. Wij laten ze hieronder graag aan het woord. Mogelijk hebt u iets aan hun ervaringen voor volgend jaar.

Kerktoeren-perikelen

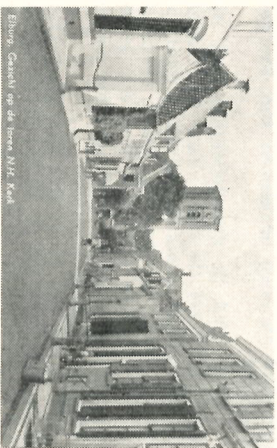
Hebt u ook gedacht, dat u DE KERKTOREN had, terwijl hij nader onderzoek bleek, dat er of geen bouwjaar bekend was of geen ansichtkaart van te krijgen was? Ik wel. We hadden een kerktoren opgediept, heel mooi, heel oud en niet te hoog. Hoe aan de gegevens te komen? Wel, V.V.V. helpt altijd, dus gingen we daarheen. „Neen mijnheer, dat weten wij niet, maar we zullen de pastoor wel even voor u opbellen.” De pastoor was niet thuis, maar zou waarschijnlijk zo wel langs komen. Na een half uur wachten kwam hij voorbij en ik er achter aan. Nadat ik had uitgelegd waar het omging, vertelde hij me dat hij alle gegevens thuis had in een „Heimathbuch”, en of ik maar mee wilde gaan. We gingen een prachtig oud huis binnen, de pastoor verdween en ik kon in de hal op mijn gemak een paar goede schilderijen bekijken, die ik koortsachtig op kerktorens onderzocht. Juist toen ik meende er een te ontdekken verscheen de pastoor weer en vroeg me met opgewekt gezicht mee te gaan naar zijn kamer waar hij me vertelde, dat niemand enige gegevens wist over de bewuste toren, maar hij zou eens bij zijn boekje kijken. Na veel smuffelen kwam er een oud boekje te voorschijn, waarin stond dat de kerk in 1276 was ingewijd. De hoogte van de toren stond er echter niet bij, maar hij schatte die op 40 meter. We kwamen dus steeds meer in de goede richting. Nu nog alleen de ansichtkaart. Na een speurtocht te hebben onderhouden bij alle daarvoor in aanmerking komende winkels, vond ik bij een kapperszaak de kaart van de bewuste toren.

Verheugd kwam ik bij m'n ega aan, die ook niet mis, vroeg: „Welke toren is het?” Er bleken er twee op de kaart te staan. Nu kun je denken: „Laat de redactie dat maar verder onderzoeken”, maar het leek me niet juist. Er zat dus niets anders op dan weer van voren af aan te beginnen.

Twee dagen later, in het ōtzal, meende ik er weer een te hebben. Het bouwjaar stond buiten op de toren, dat was gemakkelijk en de ansichtkaart hing er vlak bij aan de muur. Bij navraag over de hoogte kreeg ik de volgende getallen te horen: 35, 65, 85 en 48 meter. Ja, wat doe je dan, namemen? Ik had geen touwtje bij me, dus maar schatten. Hij leek me hoger dan 60 meter, dus hield ik de ansicht voorlopig maar vast en ging maar weer op zoek naar een betere toren. Laat ik hem nu toch vinden op het eind van dezelfde dag, staande in het hoogste dorp van Tirol. (De Oostenrijkers zeggen, dat het ook het hoogste dorp van Europa is). Bijna letterlijk reed ik er met mijn neus tegenop. Bij navraag in het V.V.V.kantoor kon ik na enig zoeken alle gegevens krijgen, zelfs de ansichtkaart.

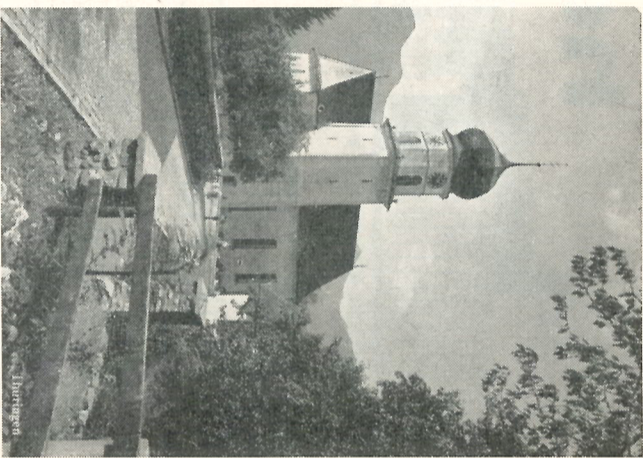
Diepe zuchten zijn er gestaakt, veel moeite is er gedaan, maar het is geen vergeefse moeite geweest. Ik heb aan deze puzzel veel plezier beleefd en dat was ook een van de dingen, die de redactie ons in de mijns inziens zeer geslaagde prijsvraag toewensde.

M. C. Overduin.

De redactie heeft gepiekerd... wij daarna!

„Heb je ook de puzzel bij je?” vroeg m'n vrouw, toen we gepakt en gezakt op de Solex naar Ermelo vertrokken. „Of dat het belangrijkste is”, bromde ik aldus mijn vrouw. Natuurlijk had ik de puzzel bij me en toen we ons dan ook op ons vakantie-adres hadden gehaald leerde kwam hij tevoorschijn. Rustig gezeten in een tuinstoel begon ik er aan. De eerste regel was heel gauw gevonden, want de redactie was zo vriendelijk geweest de eerste woorden als gang-

„Jan, een kerkje!”

Dit jaar zou ik samen met mijn vrouw mijn vakantie in Oostenrijk doorbrengen. Om aan een van de puzzelvoorwaarden te voldoen zou ik daar dus op zoek moeten gaan naar mijn kerktoren. Alles is niet over rozen gegaan. Het was niet eenvoudig, met een gezelschap in een bus, die voor mijn belangstelling in kerktorens beslist niet overal wou stoppen. Maar toch heb ik verschillende kerken gekregen. In Rankweil stond een kerkje, maar de toren was te hoog. In Sankt Anton konden we wegens tijdgebrek geen gegevens krijgen. In de bus gezeten leefde het reisgezelschap hartstochtelijk met me mee. Wanneer we langs een kerktoren reden dan klonk het van alle kanten: „Jan, een kerkje!” Ik laatste dag van mijn vakantie had ik talrijke kaarten van kerktorens, maar geen gegevens. Mijnheer pastoor kon niet gestoord worden, hij was in gesprek. Teneinde raad hebben we de stoute schoenen aangeetrokken en zijn naar de burgemeester gestapt. Voor een paar sigaren kon hij mij heel wat vertellen. Het bouwjaar, de hoogte van de toren en het aantal inwoners verstrekte hij met veel plezier. Na de gegevens op de ansicht te hebben vermeld, gauw naar het postkantoor voor een poststempel en in de bus gestopt. Om elf uur was alles achter de rug.

J. Eimous.

Deskundigheid

Het maakt meestal indruk op anderen, dat je op een bepaald gebied veel weet, vooral als die anderen op dat gebied tekort zijn. Zo'n deskundigheid wekt vertrouwen, waardoor je voor die anderen op dat terrein een onaanstastbare grootheid bent.

Er is een verhaaltje van een oude boer, die erg ziek in zijn bedstee lag. De boerin liet de dokter komen. Die keek eens in de bedstee. Dat zag er niet best uit. De oude man lag roerloos, wit. De dokter voelde geen pols. Hij ging naar de boerin en begon haar er zacht op voor te bereiden, dat haar man nu overleden. Toen klonk een snakke stem uit de bedstee: „Dat lieg je”. Waarop de boerin prompt uitriep: „Houd je mond, de dokter zal 't wel weten”. Dat is nou echt 'n ongeschokt respect voor deskundigheid.

Nu is het werk dat we overal doen, vooral in de bedrijven, zo geworden dat er steeds meer deskundigen nodig zijn; op allerlei gebieden. In groot en in klein formaat.

Dat komt, omdat men het werk in steeds meer onderdelen heeft gesplitst. Dat heeft het voordeel, dat ieder zich in het zijne kan specialiseren. Welnu, specialisatie is deskundigheid; 'n toegespitste kennis op een bepaald gebied.

Wanneer u de heren van de commissie voor de werkklassificatie bij ons bezigt ziet, merkt u dadelijk hoe ze bij elke functie die ze in handen nemen, voor de vraag staan wat de daarbij vereiste deskundigheid is. En als daarna de persoonsafdeling mensen gaat zoeken die deze functies moeten gaan vervullen, speelt deze functie naar heden, die de vereiste deskundigheid kunnen opbrengen.

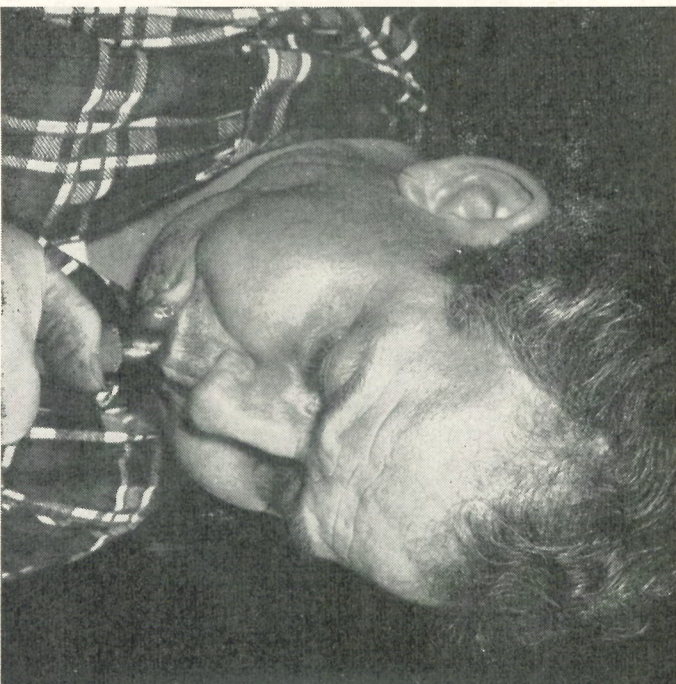
Soms is het niet nodig dat men bij de intride in de fabriek reeds deskundig is. Maar als je een poos in het werk zit, wordt je vanzelf op een bepaald gebied, misschien klein, maar wel ergens, zo'n deskundige.

En dat ligt voor een groot deel aan onszelf. Doen we er ons best voor, dat de anderen ons op een bepaald gebied respecteren om onze bijzondere kennis of vaardigheid in ons vak? Je krijgt de deskundigheid soms door ervaring en vaardigheid, maar meestal moet je er ook wat en soms heel veel voor studeren.

Je vingers moeten niet alleen routine krijgen, vooral ook je denkvermogen moet zich lenig en spits ontwikkelen. Dat kost inspanning. Daar heb je vaak voorlichting en leiding, dus hulp van anderen bij nodig. Die is er bijna altijd wel. 't Is de vraag, of we die kanssen grijpen.

Scheuwer.

GLASBLAZEN

Wie Leerdam zegt, denkt direct aan de Glasfabriek en ook al werkt men niet bij de N.V. Koninklijke Nederlandse Glasfabriek te Leerdam, elke Nederlander is trots op deze nationale industrie.

Een industrie wiens kunstvoorwerpen over de gehele wereld bekend zijn. Komt men in het buitenland en bekijkt men daar goed de winkels (een prettige, tevens leerzame bezigheid) dan ziet men vaak producten uit Leerdam; vooral zijn in de laatste tijd gemakkelijk te herkennen de producten met de lichtebelletjes erin. Ik hoop niet dat u verwacht dat er een beschrijving volgt hoe deze lichtebelletjes op de goede plaats erin komen, want tijdens ons fabrieksbezoek mochten wij wel veel zien, maar dat nu niet. Terrecht zijn er nu eenmaal bij elke industriefabrieksgelheimen.

Er wordt in Leerdam uitgegaan van twee grondstoffen: glas en kristal. De grondstoffen van glas zijn: zand, soda en kalk; van kristal: zuiver zand, potas, meel en soda. Het smeltproces van deze grondstoffen vindt plaats bij 1400° C voor glas in een waaier, voor kristal in een potoven. Deze laatste moet dageeliks worden schoongemaakt. Het prijsverschil tussen glas en kristal is hiernede wel duidelijk verklaard.

Hoe geschiedt nu het eigenlijke glasblazen? Hiervoor is altijd een team van vier man nodig: de blazer, de glasmaker, de knier, de indrager. De blazer is de man die de blaaspijp in de oven stopt, daarna deze draaiend eruit haalt, waarbij zich aan het uiteinde een gloeiende klomp glas bevindt. Daarna wordt het gloeiende klompje glas, hangende dus aan de blaaspijp, in een metaal mal gebracht. Al blazende ontstaat engszins de gewenste vorm, bij voorbeeld die van de kelk van een wijnglas. Nu komt de taak van de glasmaker. Deze plaatst bij voorbeeld bij het wijnglas het been en de voet eraan. De pijp wordt met de handen wederom draaiende gehouden. Voor deze glasmaker wordt het materiaal (klompje glas) aangegeven door een jongen, de zoge-

naamde knier. Het woord knier komt van het Franse woord cuéillir — plukken. Ten slotte komt de indrager eraan te pas.

Deze persoon brengt het wijnglas, nadat machinaal de kop eraf getikt is om de kelk te openen, naar een koeloven. Hier vindt een langzame afkoeling plaats. Na dit proces volgt de eindcontrole, wassen en inpakken indien geen versterking moeten worden aangebracht. Aan het inpakken wordt de grootste zorg besteed. Ook hier kan men zien, dat zelfs aan het ontwerpen van de verpakking de kunstenaarshand te pas komt. Met trots toont men u dan ook in de showroom een ereprijs die Leerdam op de Expo speciaal voor haar verpakking heeft gekregen.

Moet een voorwerp nog versierd worden, dan gaan de geblazen producten naar de slijperi. Ook hier onderscheidt men verschillende methoden. Allereerst het eigenlijke slijpen, waarbij men met slijpstenen figuren aanbrengt. Dit kan voor de massaproducten in automatische machines gebeuren. Voor de kleinere serie half automatisch of geheel met de hand. Men krijgt op deze wijze versterking, die bestaan uit een of meer doffe groeven in het glas. Langs chemische weg kan men grotere glasvlakken dof maken; dit is het zogenaamde etsen. Fluorwaterstof tast hierbij het oppervlak van het glas enigszins aan.

Ten slotte het screempoele. Ongetwijfeld kent u de Imonadeflesjes, waarbij met verf op de buitenkant de tekst is aangebracht. Ook zijn tegenwoordig die Imonadeglasen erg in trek, waarbij gekleurde lijnen of figuren op de buitenkant zijn aangebracht. Voor dit screempoele maakt men gebruik van een zijdeschabloon, waardoor de gewenste verfiguren tijdens het draaien van het glas of de fles worden aangebracht. De verf bezit behalve kleurstof ook glaspoeder. Door na het screemen het voor-

(Vervolg pag. 4 kolom 1)